

БЕКІТЕМІН:

**ДпҚББД ШҚ ҒӘ «Дарын»
орталығының директоры**

_____ Г.Рахимжанова

«_____» _____ 2021 ж.

**Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған
«Туған жердің кереметі» туристік көпсайыс табиғи бедері бойынша
Шығыс Қазақстан облысының Чемпионатын өткізу туралы
ЕРЕЖЕ**

1. Жалпы ережелер

1. Осы ереже «Рухани жаңғыру» ұлттық идеясын және «Өз жерінді таны» жобасын (бұдан әрі-Чемпионат) іске асыру шеңберінде Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған «Туған жердің кереметі» туристік көпсайыс табиғи бедері бойынша Шығыс Қазақстан облысы Чемпионатының (бұдан әрі-Чемпионат) мақсаттары мен міндеттерін, ұйымдастырушылық қамтамасыз етілуін, өткізу және қаржыландыру тәртібін, қатысушылар мен жеңімпаздарын анықтайды.

2. Чемпионат **қашықтық форматта өткізіледі.**

3. Чемпионаттың мақсаты – «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясының құндылықтарын насихаттауға ықпал ететін балалар мен жасөспірімдер спорттық туризмін дамыту және ілгерілету.

4. Чемпионаттың міндеттері:

- Спорттық туризм мен туристік көпсайысты дамыту және танымал ету;
- Спортшылардың тактикалық және техникалық шеберлігін арттыру;
- Республикалық спорттық іс-шараларға қатысу үшін мықты командалар мен спортшыларды анықтау;
- Балалар мен жасөспірімдерді салауатты өмір салтын ұстануға, спортпен айналысуға баулу;
- Туған өлкенің практикалық танымы, қоршаған ортамен танысу;
- Спорттық іс-шараларды өткізу және қатысу кезінде қауіпсіздік деңгейін арттыру;
- Өскелең ұрпақтың азаматтық сезімін, туристік мәдениетін қалыптастыру.

5. Чемпионатты Шығыс Қазақстан облысының білім басқармасы, «Дарындылық пен қосымша білім беруді дамытудың Шығыс Қазақстан ғылыми-әдістемелік «Дарын» орталығы» өткізеді (бұдан әрі –ДпҚББД ШҚ ҒӘ «Дарын»).

2. Чемпионатты ұйымдастыру комитеті

6. Чемпионатты ұйымдастыру және өткізу үшін ұйымдастыру комитеті құрылады (бұдан әрі – Ұйымдастыру комитеті).

Ұйымдастыру комитеті:

- чемпионатты дайындау мен өткізуге тікелей басшылық жасайды;
- чемпионатқа қатысу үшін өтінімдер мен қажетті материалдарды қабылдайды;
- чемпионатты өткізу барысында қазылар алқасының құрамын қалыптастырады және бекітеді;
- іс-шаралар түрлерін, оларды өткізу формасын анықтайды;
- чемпионат қорытындысын талдайды және қорытындылайды;
- чемпионатты дайындау, өткізу барысын және нәтижелерін БАҚ-та жария етуді қамтамасыз етеді.

3. Чемпионатты өткізу мерзімі мен орны

7. Бұқаралық іс-шараларға қатысу арқылы балалардың қосымша біліммен қамтуын арттыру үшін Чемпионат үш кезеңде өткізіледі:

Бірінші кезең (іріктеу) – мектепшілік / колледжішілік;

Екінші кезең (іріктеу) – аудандық / қалалық;

Үшінші кезең (қорытынды) – Облыстық Чемпионат (8-12 қараша 2021 жыл, қашықтықтан).

8. Чемпионаттың бірінші (іріктеу) және екінші (іріктеу) кезеңдерін өткізу мерзімдері аудандық (қалалық) білім бөлімдері басшыларының, білім беру ұйымдары директорларының бұйрықтарымен анықталады.

9. Іріктеудің қалалық/аудандық кезеңдерінің нәтижелерін қалалық/аудандық білім бөлімдері басшыларының және білім беру ұйымдары директорларының қолы қойылған облыстық чемпионатқа қатысуға өтінім формасын (*Қосымша №1*) ұйымдастыру комитетіне **2021 жылдың 1 қарашасына дейін** Өскемен қ., Абай даңғылы 21, ДпҚББД ШҚ ҒӘ «Дарын» орталығына жолдау қажет, тел. 8 (7232) 75-15-53, e-mail: turismvko@mail.ru

Өтінімге мыналар қоса тіркеледі:

- қатысушылардың конкурстық жұмыстары, бейнематериалдарға сілтемелер;
- топ қатысушылары мен басшысының жеке басын куәландыратын құжаттардың сканерленген көшірмелері.

10. Чемпионат бағдарламасы:

I. Визитка блогы

- **Челлендж «Біз саяхатта барамыз»** номинациясы

II. Шығармашылық блок

- **«Менің туристік отбасым» фотоколлажы** номинациясы
- **Туристік фольклор** номинациясы

III. Ақпараттық-аналитикалық блок

Үздік аналитикалық эссе номинациясы

IV. Спорттық блок

«Өзен арқылы аспалы өткелді орнату техникасы» номинациясы

V. Практикалық блок

Аспаздық конкурс «Туристтің таңғы асы» номинациясы

11. Әрбір өтініш беруші бір ғана өтініш бере алады. Бір ізденушінің екі және одан да көп өтінімде тең авторлығына жол берілмейді.

12. Чемпионатқа ұсынылған жұмыстар қайтарылмайды. Чемпионатты ұйымдастырушылар чемпионаттың материалдарын БАҚ-та авторын көрсете отырып жариялауға құқылы.

13. Чемпионаттың қорытындысы **2021 жылдың 15 қараша** күні ДпҚББД ШҚ ҒӨ «Дарын» орталығының сайтында жарияланады.

4. Чемпионатқа қатысушылар

14. Чемпионатқа чемпионаттың қашықтықтан іріктеу кезеңдерінің жеңімпаз командалары-қалалар, аудандар командалары, сондай - ақ спорттық және туристік клубтардың, спорттық коммерциялық ұйымдардың, дене шынықтыру ұжымдарының, оқу орындары мен мектептен тыс ұйымдардың командалары қатысады.

15. Команда құрамы-облыстың мектептен тыс ұйымдарының, қосымша білім беру ұйымдарының, жалпы білім беретін мектептер мен колледждердің білім алушылары.

16. Команданың сандық құрамы 10 адамға дейін: 4-тен 9-ға дейін қатысушы және 1 команда өкілі.

17. Спорттық біліктілік және қатысушылардың жасы:

- Юниорлар сыныбы – 16-20 жас;
- Ұлдар сыныбы – 14-15 жас;
- Жасөспірімдер сыныбы – 12-13 жас.

5. Чемпионатты өткізу тәртібі

18. Карантин кезінде чемпионат санитарлық-эпидемиологиялық қауіпсіздік нормаларын, дезинфекциялау, кварцтау, желдету режимін сақтай отырып, адамдардың жаппай жиналуына жол бермей немесе қашықтықтан жүргізіледі.

19. Чемпионат келесі блоктар мен номинациялар бойынша өткізіледі.

Материалдар қазақ немесе орыс тілінде беріледі.

I. Визитка блогы

Челлендж «Біз саяхатта барамыз» номинациясы – командалық қатысу.

Қабылданатын бейне жұмыстарға қойылатын талаптар:

- Челленджердің тақырыпқа сәйкестігі;
- Бейнероликтердің мазмұны ҚР заңнамасына қайшы келмеуі тиіс. Конкурса байқау тақырыбына сәйкес келмейтін басқа адамдардың қадір-қасиеті мен сезімдерін қорлайтын жарнамалық сипаттағы роликтер қабылданбайды;
- Бейнесюжет қысқаша сипаттамадан басталуы тиіс: команда атауы, білім беру ұйымының толық атауы, қала, аудан, ауыл, шығарма атауы;
- Қатысушылар орындаушылық шеберліктің түрлі формаларын, тәсілдері мен құралдарын пайдалана алады. Музыкалық сүйемелдеуді, театрландыру элементтерін қолдануға болады;
- Бейнероликтің ұзақтығы-1-3 минут;
- Бейнесюжеттің соңында команда интернет-пайдаланушыларға «шақыру» жібереді;

Бағалау критерийлері:

- Челленджер жанрына сәйкестігі;
- Тақырыптың толық ашылуы;
- Тұжырымдама (идея);
- Жұмыстың мазмұны;
- Креативтілік, шығармашылық ізденіс;
- Форма (дизайн): композициялық шешім, эстетика;
- Техникалық орындау деңгейі. Бейне сапасы;

Байқауға бейне-челленджердің сілтемелері ұсынылады.

II. Шығармашылық блок

«Менің туристік отбасым» фотоколлажы номинациясы - жеке немесе командалық қатысу (командадан бір жұмыстан артық емес).

Бір команданың фотожұмыстар саны – бір фотоколлаж. Ұжымдық жұмыстар конкурсына қатысуға жол беріледі.

Материалдарға қойылатын талаптар:

- JPG форматта (өлшемі 2024x1768 пиксельден артық емес);
- Түрлі-түсті және ақ-қара суреттерді қолдануға болады;
- Бір фотоколлажда 2-ден 12-ге дейін фотосуретті пайдалануға болады;
- Фотоколлажда барлық фотосуреттер ортақ әрекетпен, сюжетпен біріктірілуі тиіс;
- Қосымша заттарды салуға және арнайы эффектілерді қолдануға рұқсат етіледі;
- Фотоконкурстың қатысушылары чемпионатқа жіберілген фотосуреттерде олардың жеке авторлық құқықтарының болуына кепілдік беруі тиіс;
- Фотоколлажға Word форматында сақталған титул парағы қоса беріледі: жұмыстың атауы, қатысушының(лардың) аты-жөні, команданың атауы, білім беру ұйымының толық атауы, қала, аудан, ауыл.

Жұмыстарды бағалау критерийлері:

- Тақырыптың толық ашылуы;
- Орындау сапасы;
- Фотоколлажды көркем, эстетикалық безендіру;
- Сюжет пен композицияның бірегейлігі: стандартты емес шешім, тапқырлық, бейнелердің жарықтығы, креативтілік, ұсынылған жұмыстың бірегейлігі;
- Техникалық орындау деңгейі;

Байқауға электронды түрде сақталған фотожұмыстар мен титул парағы ұсынылады.

«Туристік фольклор» номинациясы жеке немесе командалық қатысу (командадан бір жұмыстан артық емес).

Бір команданың жұмыс саны - бір жұмыс. Ұжымдық жұмыстар конкурсына қатысуға жол беріледі.

Материалдарға қойылатын талаптар:

- Қатысушы (лар) бейнеде туристік ән немесе өлең немесе миниатюра және т. б. орындауы қажет.;
- Конкурсқа қатысуға тіл тигізбейтін, адамның ар-намысын қорлайтын, діни және ұлттық алауыздықты қоздыратын, тіл тигізбейтін сипаттағы балағат лексикасы бар шығармалар жіберілмейді.;
- Бейнероликтің ұзақтығы 4 минуттан аспайды;
- Бейнеролик қатысушылар мен жұмыстарды ұсынудан басталуы тиіс: орындалатын шығарманың атауы, туындының авторы, қатысушының (лардың) аты-жөні, команданың атауы, білім беру ұйымының толық атауы, қала, аудан, ауыл;
- Бейнематериалдың сапалы дыбысталуы мен бейне тізбегі болуы тиіс.

Бағалау критерийлері:

- «Туристік фольклор» жанрына сәйкестігі;
- Шығармашылық қабілеттер;
- Орындау техникасы. Орындаушылық шеберлік;
- Көркем образды іске асыру;
- Ерекшелігі. Креативтілік;
- Техникалық орындау деңгейі. Бейне сапасы.

Конкурсқа бейнероликтер немесе бейнероликтерге сілтемелер ұсынылады.

III. Ақпараттық-аналитикалық блок

Үздік аналитикалық эссе номинациясы - командадан 1 қатысушы.

Эссе тақырыптары (қатысушының таңдауы бойынша):

- «Қазақстан мен әлемнің кейбір елдерінің туризмін дамытудың салыстырмалы талдауы»;
- «Қазақстан туризміндегі экология және қауіпсіздік: болашағы мен тәуекелдері»;
- «Туған өлкеме туристерді қалай тартуға болады?»;
- «Егер менде туристік фирма болса».

Материалдарға қойылатын талаптар:

- Байқауға тек қазақ/орыс тіліндегі өз шығармасы қабылданады;
- Жұмыс көлемі – 1 беттен кем емес және 5 беттен артық емес (шрифт Times New Roman - 14 пт., аралығы – 1,5);
- Жұмыстар WORD форматында сақталған электронды түрде қабылданады;
- Жұмыс келесі нұсқаулардан басталуы керек: тақырып атауы, номинация, қатысушының аты-жөні, жасы, білім беру ұйымының толық атауы, қала, аудан, ауыл;
- Эссеге мынадай иллюстрацияларды қосуға болады: фотосуреттер, суреттер, сызбалар.
- Эссе рецензияланбайды және қайтарылмайды.

Жұмыстарды бағалау критерийлері:

- Тақырыптың толық ашылуы;
- Құрылымы. Материалды ұсыну логикасы;
- Мазмұн сапасы;
- Аналитикалық зерттеу әдістерін қолдану;
- Қарастырылып отырған мәселе бойынша өз ұстанымын дәлелдей білу;
- Ерекшелігі. Шығармашылығы;
- Стилистикалық және тілдік сауаттылық;
- Иллюстрациялық материалдың болуы немесе болмауы.

Эссе конкурсқа электронды түрде ұсынылады.

IV. Спорттық блок

«Өзен арқылы аспалы өткелді орнату техникасы» номинациясы – Командадан 4 қатысушы (3 ұл + 1 қыз).

Өткізу тәртібі: қатысушылар өзен арқылы аспалы өткелді орнату процесін ұсынуы қажет.

Видеода: қажетті жарақтың, сақтандыру жүйесінің сипаттамасы, аспалы өткелге арналған орынды таңдаудың негіздемесі, қатысушы өткелі, дайындық жұмыстары (арқанды тарту, бекітуге арналған тораптар, жасанды тіректерді дайындау, полиспасты дайындау), өткелді бағыттау, қатысушылар мен рюкзактарды жөнелту, өткелді алып тастау көрсетілуі тиіс.

Қатысушылардың бірыңғай спорттық киімі және/немесе эмблемасы болуы тиіс.

«Туристік көпсайыс дистанцияларында техникалық тәсілдерді орындау (әдістемелік ұсынымдар)» (2005 жылғы 17 желтоқсандағы)¹, «СТ және ТМ разрядтық талаптары» (2018 ж.) сәйкес техникалық тәсілдерді орындау және жарақтарға рұқсат беру.

1

https://docviewer.yandex.ru/view/0/?page=1&*=gT69%2B13t%2FKSsfUINHQ6WZMGbkQp7InVybCI6InlhLWJyb3dzZXI6Ly80RFQxdVhFUFJySIJYbFVGb2V3cnVJYXAzTUI5Y1BmeHpGdHRwck9BMG8zTlRxBjVoYWIYLTE1Ym94SGl5aWxHbE1IbU96TUd4NEY5MXRqSE9ZeWRSNU56emg4cXpURXVfeGgzU1VCYXh6X1k3RkhHOVFjTEw5dndWTUxldEFxVFIEZ0ttT3RjQjNmYWk4N3M1eGc3M1E9PT9zaWduPU1BWjJNWxIQZDZOZG4xZldGN1AxbTJtUTdiSGhEYTEyMm5sVmtzVjE5Qlk9IiwidGl0bGUiOiJUTV9Qck1FVF9UZWhwcmlbS5kb2N4Iiwibm9pZnJhbWUiOmZhbnHNILCJ1aWQiOiIwIiwidHMiojE2MzI4ODY5NTg1MTAsInl1IjojMTM3ODE2Nzc5MTU3NTUyODU3MiJ9

Қатысушылардың өткелден өту кезеңінде **өткізу қауіпсіздігі** және жарақтарға рұқсат беру, қолданылатын жеке және топтық жарақтардың қауіпсіздігі үшін команда өкілдері немесе қатысушылардың өздері жауапты болады.

Қауіпсіздік ережелерін сақтау команда өкілдеріне жүктеледі.

Қатысушылардың өткелден өту кезеңінде өтетін жерде **медицина қызметкерлерінің** болуы міндетті.

Бейнероликке қойылатын талаптар:

- Бейнероликтің ұзақтығы 20 минуттан аспау керек;
- Бейнеролик қатысушылар мен жаттықтырушыларды таныстырудан басталуы тиіс: қатысушылар мен жаттықтырушының аты-жөні, команда атауы, білім беру ұйымының толық атауы, қала, аудан, ауыл, шығарма атауы;
- Бейнематериалдың сапалы дыбысталуы және бейнетізімі болуы тиіс;
- Бейнероликтердің мазмұны ҚР заңнамасына қайшы келмеуі тиіс.

Конкурсқа жарыс тақырыбына сәйкес келмейтін басқа адамдардың абыройы мен сезімдерін қорлайтын жарнамалық сипаттағы роликтер қабылданбайды.

Бағалау критерийлері:

- Қажетті жабдықтың сипаттамасы;
- Сақтандыру жүйесі және қауіпсіздікті қамтамасыз ету;
- Тораптар;
- Аспалы өткел үшін орын таңдаудың негіздемесі,
- Дайындық жұмыстары;
- Техникалық тәсілдерді орындау және оларды түсіндіру;
- Өткелді бағыттау мен алып тастаудың дұрыстығы.
- Дыбыс сапасы және бейнетізбек.

Конкурсқа бейнероликтер немесе бейнероликтерге сілтемелер ұсынылады.

Спорттық блок бойынша жарыстың бас төрешісі В.Б. Куршев, тел.: 8(705)1447320, vkoborisu4@mail.ru.

V. Практикалық блок

- «**Туристің таңғы асы**» номинациясы **аспаздық конкурсы** - командадан 1 қатысушы.

Өткізу тәртібі: қатысушыға үй жағдайында туристік тағам дайындау қажет. Видеода тағамды дайындау сәті, рецепт, тағамның соңғы безендірілуі көрсетілуі тиіс.

Бейнероликке қойылатын талаптар:

- Бейнероликтің ұзақтығы 4 минуттан аспайды;
- Бейнеролик қатысушыны таныстырудан басталуы тиіс: туристік тағамның атауы, қатысушының аты-жөні, команданың атауы, білім беру ұйымының толық атауы, қала, аудан, ауыл;
- Бейнематериалдың сапалы дыбысталуы және бейнетізбек болуы тиіс;
- Бейнероликтердің мазмұны ҚР заңнамасына қайшы келмеуі тиіс.

Конкурсқа байқау тақырыбына сәйкес келмейтін басқа адамдардың қадір-қасиеті мен сезімдерін қорлайтын жарнамалық сипаттағы роликтер қабылданбайды.

Бағалау критерийлері:

- Байқау тақырыбына сай болуы. Тағамның атауы;
- Дайындаудың күрделілігі мен технологиясы;
- Ұсыну және безендіру;
- Рецепт. Өнімді пайдаланудың ұтымдылығы;
- Жұмыс орнын ұйымдастыру гигиенасы;
- Қауіпсіздік ережелерін сақтау;
- Техникалық орындау деңгейі. Дыбыс сапасы және бейне тізбегі.

Конкурсқа бейнероликтер немесе бейнероликтерге сілтемелер ұсынылады.

6. Чемпионаттың қорытындысын шығару және жеңімпаздарды марапаттау

20. Кәсіби қазылар алқасы байқау жұмыстарын чемпионатты бағалау критерийлеріне сәйкес бағалайды. Қазылар алқасының шешімі түпкілікті және хаттамамен ресімделеді.

21. Чемпионаттың қорытындысы бойынша кәсіби қазылар алқасы жеңімпаздарды анықтайды.

22. Жалпы сынақтың жеңімпаз командалары мен жүлдегерлері әр жас тобында I, II, III дәрежелі дипломдармен марапатталады.

23. Номинациялар бойынша жеңімпаздар мен жүлдегерлер әр жас тобында I, II, III дәрежелі дипломдармен марапатталады. Чемпионаттың қалған қатысушылары қатысу туралы электронды сертификаттарға ие болады.

Қатысушылар сертификаттарының электрондық нұсқалары ДпҚББД ШҚ ҒӘ «Дарын» орталығының сайтында орналастырылатын болады <https://www.shygysdaryn.kz>.

Анықтама телефоны: 8 (7232) 75-15-53.

7. Чемпионатты қаржыландыру

24. Чемпионатты қаржыландыруды бекітілген сметаға сәйкес ДпҚББД ШҚ ҒӘ «Дарын» орталығы жүзеге асырады.

**Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған «Туған жердің кереметі» туристік көпсайыс
табиғи бедері бойынша Шығыс Қазақстан облысының Чемпионатына**

ӨТІНІМ

2021 жылғы 8-12 қараша

Қала / аудан _____

Команда атауы, жас тобы (көрсету) _____

Білім беру ұйымы (атауы) _____

№ п/п	Номинация	Жұмыс тақырыбы	Қатысушының(лар) дың) АЖТ	Сыныбы/ курсы. Туған жылы	Оқу орны (мектептің, колледждің атауы)	Оқу тілі	Көп балалы және аз қамтылған отбасынан шыққан қатысушы (көрсету)	Адрес, электр. почта, телефон	Разряд	Жұмыс жетекшісі (мекен- жайы, тел., e-mail)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I. Визитка блогы										
1.	Челлендж «Біз саяхатта барамыз» (командалық қатысу)									
II. Шығармашылық блок										
2.	«Менің туристік отбасым» фотоколлажы (жеке немесе командалық қатысу)									
3.	«Туристік фольклор» (жеке немесе командалық қатысу)									

III. Ақпараттық-аналитикалық блок										
4.	Үздік аналитикалық эссе (командадан 1 қатысушы)									
IV. Спорттық блок										
5.	«Өзен арқылы аспалы өткелді орнату техникасы» Командадан 4 қатысушы (3 ұл + 1 қыз).									
V. Практикалық блок										
6.	«Туристін таңғы асы» аспаздық конкурсы (командадан 1 қатысушы)									

Команда өкілі (мекен-жайы, ұялы тел., e-mail) _____ АТӘ

Білім бөлімінің / жіберуші ұйымның басшысы _____ АТӘ
(қолы, М.О.)